

Avtale om nytt inntektssystem for kommunene mellom Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre

Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, heretter kalt, avtalepartnerne, er enig om følgende:

Kostnadsnøkklene

Strukturkriterium

- Det innføres et strukturkriterium for å differensiere kompensasjonen for smådriftsulemper på kommunenivå. Dette innebærer at basistilskuddet, som i hovedsak skal dekke utgifter til administrasjon, vil variere mellom kommunene, avhengig av gjennomsnittlig reiseavstand for å nå 5000 innbyggere.
- Alle kommuner skal sikres minimum 50 % basistilskudd, tilsvarende 6,6 mill. kr i 2016-tall. Tilskudd mellom 50 % og 100 % basistilskudd graderes ut fra kommunens verdi på strukturkriteriet. Grenseverdien for fullt basistilskudd settes til gjennomsnittlig reiseavstand for å nå 5000 innbyggere for kommuner med færre enn 5000 innbyggere. Ut fra tall for 2015 er grenseverdien 25,4 km. Dette innebærer at både tapet og gevinsten vil halveres for alle kommuner sammenliknet med modellen som ble skissert i høringsnotatet, der grenseverdien ble satt til 25,4 km og det såkalte restbasisbeløpet ble tilbakeført til kommunene.
- Kommuner som vedtar å slå seg sammen med andre i reformperioden skal få videreført basistilskuddet på 2016-nivå gjennom en overgangsordning frem til de mottar inndelingstilskudd som en del av en ny kommune.

Kostnadsnøkkel pleie og omsorg

Det foretas ytterligere utredninger av verdien på kriteriet for psykisk utviklingshemmede i kostnadsnøkkel for pleie- og omsorg, som fremlegges for Stortinget på egnet måte. I påvente av dette beholdes vektingen av dette kriteriet uendret i forhold til dagens delkostnadsnøkkel for pleie og omsorg. I forbindelse med denne fremleggelsen skal det også redegjøres for tilskudd til tidligere vertskommuner for institusjoner for psykisk utviklingshemmede, og deres pensjonsforpliktelser. Det skal også redegjøres for toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester.

Kostnadsnøkkel for barnehage

Avtalepartnerne er enig om at utdanningskriteriet skal legges til grunn for beregningen av kostnadsnøkkel for barnehage.

Kostnadsnøkkel for kommunale veier

Det skal foretas ytterligere utredninger om kommunale veier kan inkluderes i kostnadsnøkklene, og vurderingen legges frem for Stortinget på egnet måte, senest i kommuneproposisjonen for 2018

Kostnadsnøkkel for sosialhjelp

Ny delkostnadsnøkkel for sosialhjelp innføres i tråd med foreslått modell i høringsnotatet. Departementet skal jobbe videre med delkostnadsnøkkel for sosialhjelp, og blant annet vurdere om det er mulig å konstruere et kriterium som fanger opp utfordringer knyttet til rus og psykiske helseproblemer.

Øvrige kostnadsnøkler

For øvrig innføres ny kostnadsnøkkel i tråd med høringsforslaget.

Regionalpolitiske tilskudd

- Alle regionalpolitiske tilskudd videreføres.
- De tre tilskuddene Nord- Norge- og Namdalstilskuddet, Distriktstilskudd Sør-Norge og småkommunetilskuddet slås sammen til to nye tilskudd: Nord-Norgetilskudd og Sør-Norgetilskudd. Dagens småkommunetilskudd videreføres innenfor de nye tilskuddene.
- Innretningen av tilskuddene endres i henhold til følgende
 - Ingen endringer i Nord-Norgetilskuddet, utenom småkommunetillegget.
 - Småkommunetillegget for Finnmark og Nord-Troms multipliseres fremdeles med ca. 2,17 som i dag.
 - Hele småkommunetillegget gis som en sats per kommune, forsiktig differensiering av satsene for småkommunetillegget etter distriktsindeksen.
 - Vridning av satsene for øvrige kommuner i Sør-Norge i retning av mer per innbygger, mindre per kommune.
 - Satsene skal være som følger:

Tabell 1: Satser i dagens regionalpolitiske tilskudd og i ny modell.

Innbyggere	DI	Dagens tilskudd*		Alternativ modell	
		Per kom.	Per innb.	Per kom.	Per innb.
Under 3200 (Nord- og Sør-Norge)	0-35	5 475	0	5 475 (-0%)	0
	36-38	5 475	0	4 928 (-10%)	0
	39-41	5 475	0	4 380 (-20%)	0
	42-44	5 475	0	3 833 (-30%)	0
	45-46	5 475	0	3 285 (-40%)	0
	Over 46	5 475	0	2 738 (-50%)	0
Over 3200 (Sør-Norge)	0-35	3 487	693	1 186 (-66%)	1 074 (+55%)
	36-38	2 366	556	949 (-60%)	859 (+55%)
	39-41	1 777	416	712 (-60%)	644 (+55%)
	42-44	1 185	279	474 (-60%)	430 (+55%)
	45-46	593	140	237 (-60%)	215 (+55%)
	Over 46	0	0	0	0
Alle i Nord-Norge	Nordland	0	1 689	0	1 689
	Troms	0	3 239	0	3 239
	Nord-Troms	0	3 816	0	3 816
	Finnmark	0	7 909	0	7 909
4 største	Storbyer	0	371	0	371

- Det innføres en ny tilskuddsordning som vil omfatte mellomstore kommuner som slår seg sammen og dermed utgjør et sterkere tyngdepunkt i sin region. Ordningen må også omfatte kommuner som blir fra 9.000- 10.000 innbyggere etter sammenslåing. Det settes av 100 millioner til ordningen fra 2017 (halvårsvirkning). Departementet skal i statsbudsjettet for 2017 foreslå nærmere kriterier for tildeling og innretning, etter samråd med Venstre.
- Storbytilskuddet videreføres. Det skal utredes en modell der storbytilskuddet tildeles etter flere kriterier enn antall innbyggere, og der tilskuddet gis dels som en andel pr kommune, og en andel pr innbygger. I den forbindelse skal det særlig vurderes hvordan tilskuddet kan styrke storbyer som særlig rammes oljeprisfall og omstilling av økonomien, herunder Stavanger og Bergen.
- Departementet vurderer hvordan de regionalpolitiske tilskuddene kan målrettes bedre mot kommuner med reelle distriktsutfordringer, og kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Infrastruktur

I forbindelse med statsbudsjettet for 2016 ble det innført en ordning hvor kommuner som har slått seg sammen kan søke om penger til infrastrukturtiltak. Det ble satt av 50 millioner i oppstart til dette tiltaket for 2016-budsjettet. Bevilgningene til infrastrukturtiltak i kommuner som går inn for sammenslåing skal styrkes i 2017.

Skatt

Skatteandel og utjevning videreføres på dagens nivå, men regjeringen kan årlig vurdere å øke skatteandelen og redusere utjevningen slik at kommunene i fremtiden får beholde en større andel av egne skatteinntekter og blir mindre avhengig av overføringer fra staten.

Overgangsordning

Inntektsgarantiordningen (INGAR) videreføres slik at tap ut over dagens grenseverdi på 300 kroner per innbygger kompenseres fullt ut. Ordningen finansieres av alle kommuner, med et likt trekk per innbygger.

Pilotkommuner med utvidede oppgaver / forsøksordninger

Avtalepartene er enig om at nye og større kommuner gir grunnlag for å styrke lokaldemokratiet med flere oppgaver, slik oppgavemeldingen beskriver. Større fagmiljø gir grunnlag for å tilføre kommunene flere oppgaver. Avtalepartnerne er enig om å innføre en forsøksordning hvor nye sammenslåtte kommuner, samt eksisterende kommuner som er store nok, kan søke om å få utvidet ansvar for enkelte oppgaver fra NAV. Regjeringen bes komme tilbake på egnet måte for å beskrive kriterier for en slik ordning.

Lokalisering av statlige arbeidsplasser

Avtalepartnerne er enig om at kommunereformen legger til rette for større kompetansemiljøer i hele landet. Arbeidet med å lokalisere nye og eksisterende arbeidsplasser utenfor Oslo skal forsterkes, og en plan for dette utarbeides sammen med Venstre. Lokalisering skal særlig vurderes i nye regionsentre, også utenom de store byene. Avtalepartnerne er enige om at denne planen innen utgangen av 2016 legges frem for Stortinget på egnet måte. Nye og omlokaliserte statlige arbeidsplasser skal som hovedregel plasseres utenfor Oslo.